G.-i toimetusel on ilmumas Tallinna linna-arhiivi kataloogi II tr. *T.*

GREIFFENHAGEN, Thomas Wilhelm, jurist ja ajaloolane, sünd. 19. XI 1821 Arhangelis, surn. 28. XII 1890 Tallinnas. G. õppis Tartu, Bonni, Heidelbergi ja Berliini ülikoolis õigusteadust, kuulates selle kõrval ka ajalool. loenguid (Dahlmanni ja Ranke juures), omandas Tartus 1848 cand. jur. ja 1854 mag. jur. (diss. Über die alternative Obligation des röm. Rechts) kraadi. Alates a. 1856 on G. Tallinna linna-omavalitsuse teenistuses, oli 1864 Tallinna delegaat justiitsreformi-komisjonis Peterburis, 1876 rae sündik, 1883 Tallinna linnapea, millisest ametist ta a. 1885 kuberner Šahovskoi (vt.) poolt tagandati, sest et G. keeldus vene keelt linna asjaajamis-keeleks võtmast. — G. omab teatavat tähtsust Balti ajaloo uurimises, milleks ta sai äratust Pabstilt, Bienemannilt (*sen.*), Höhlbaumilt, Schiemannilt. Tema tööd: »Die Belagerung u. Kapitulation Revals im J. 1710« (Beiträge II, uus väljaanne O. Greiffenhageni poolt); »Polnische Wirtschaft in Livland« (B. M., 34.); »Karl IX in Reval« (B. M., 35.); »Reval als Glied der Hansa« (B. M., 37.); »Caspar v. Oldenbockum u. seine Waffenthaten« (Beiträge II); »Heimische Conflikte mit Gustav Adolph« (Beiträge III); »Archangel als Handelsconcurrentin Revals im 17. Jahrh.« (Beiträge IV); »Das estländ. Oberlandgericht« (B. M., 37.).

[F. Luther:] Th. W. Greiffenhagen (B. M., 38.). *O. G.*

GRENZSTEIN, Ado(lf), varjunimi A. Piirikivi, pedagoog, ajakirjanik ja politikameesseltskonnategelane, sünd. 24. I 1849 Tarvastus Kõksi talu rentniku Jaan G.-i pojana. Astus 1867. a. Tarvastu klk.-kooli, kus ärkamisaja tegelane Hans Wühner (vt.) oli õpetaja. Tegi 1869 Paistus vallakooliõpetaja eksami ja oli kuni 1871. a. H. Wühneril abiks. Õppis 1871—74 Valga kooliõpet.-seminaris J. Zimse juhatusel; 1874—76 Audrus köstriks ja klk.-kooliõpetajaks. Oli 1876. a. paar kuud Saksamaal seminari oludega tutvumas. Siis kuni 1878 Tartus Hollmanni seminari õpetaja; 1878—80 Viini pedagoogiumis õppimas; kuni 1881. a. Peterburis kodu-kooliõpetaja. — 1877 ilmusid G.-ilt »Piirikivi esimesed luuletused«, 1877—80 »Saksakeele õpetaja« 3 jagu, 1878 »Kooli laulmise raamatu« 6 jagu, 1879 »Lõbusad laulud lastele«, »Looduse nõuud ja jõuud« (tõlge) 3 jagu ja »Koolmeistri käsiraamat«. — 1881 tuli G. kodumaale. Siin oli rahvuslik liikumine ajutise käremeelse voolu esile toonud, mille eesotsas seisis C. R. Jakobson oma radikaalse »Sakalaga«. G. kavatses »Sakala« toimetusse astuda, kuid hakkas alalhoidliku »E. Postimehe« toimetajaks. 1882 asutas ta sõprade kaasabil omale uue ajalehe »Oleviku«. Politilise lehe toimetajaks hakates ei seadnud G. kindlat kava üles; ta tahtis ajalehe kaudu rahvast äratada, kasvatada ja õpetada. Voolav elu kiskus G.-i kavatsetud rahuliku töö juurest kõrvale. Juba »E. Post.« toimetades tuli G.-il kodumaa võimumeeste vastu üles astuda ja, kuigi tagasihoidlikult, Balti sakslaste eesõiguste kaotamist eestlaste kasuks nõuda. G.-i nõuandel saadeti eesti seltside poolt 15. VI 1881 Aleksander II hauale saatkond, kes 19. VI Aleksander III-le märgukirja andis, milles leidus 9 soovi eestlaste elu parandamiseks (vt. E. ajal. arkiiv nr. 2, lk. 42—46 ja nr. 3, lk. 36). — Maikuul 1882 algas Baltimail siitpoolt saadetud märgukirjade, palvete j. m. tagajärjel senaatori- (Manasseini) revisjon, millest eesti rahva elule parandusi loodeti. — C. R. Jakobson suri 7. III 1882 ja »Sakala« jäi nõrgaks. G.-i »Olevik« oli nüüd parim eesti rahvuslik ajaleht. Abiks G.-ile toimetuse töös tema lehe esimestel aegadel oli selge pilguga ja ladusa keelega Paul Undritz. »Ol.« oli sisu poolest tuumakam, keele poolest kaunim kui teised lehed; temas käsitletavad ained nõudsid lugejailt teatud eelharidust. Leht pidas Eesti eluavaldusi teraselt silmas, rääkis kõigis kodumaa asjus kaasa, tõi rohkesti uusi mõtteid. G. haris ka eesti keelt ja andis m. s. 1884 »Eesti sõnaraamatu, 1600 uut sõna« välja. — Kuni 1887. a. püsis G. »Ol.-ga« kindlasti rahvuslikul seisukohal, tänu tugevale seljatagusele, sest suurem osa eesti haritlasi, sel ajal peaasjalikult teoloogid (siit on pärit selle rühmituse ekslik nimetus »pastorite partei«), hoidis sõna- ja suleosava ning teravmeelse G.-i poole, ja jõukam ning haritum rahvakiht oli »Ol.« lugejateks. Teiste lehtedega oli »Ol.« pea alalises tülis G.-i rahusobituste peale vaatamata.

Eesti ajalehed olid seni nädalalehed. 1885. a. peale pidas G. päevalehte Eestis tarvilikuks ja soovitas »Ol.« selleks. Kaugemale asi ei läinud. 1886. a. ostis dr. K. A. Hermann »Pärnu Postimehe« ära ja hakkas seda Tartus »Postimehe« nime all välja andma. 1887. a. pealeilmus »Post.« kolm korda nädalas ja muutus 1891. a. keskpaigu päevaleheks. — Eesti haritud seltskonna koonduskohaks oli Eesti Üliõpil. Selts, dr. K. A. Hermann selle vilistlasi. E. Ü. S.-i liikmed hakkasid oma vilistlase lehe »Post.« ümber koonduma. »Post.« omas kindlat seisukohta rahvuslikus küsimuses, kuna G. »Olevikuga« aegamööda kindlusetuks muutus ja viimaks kõikuma lõi.

1884. a. määrati dr. E. Jannsen ajakirjand. tsensoriks ja ajalehtedel keelati tülitsemine. Eesti rahvuslikud ettevõtted hakkasid tagurpidi minema ja tuleva venestamise esi-